Matkaturvallisuus: Miten varautua katastrofiin ulkomaan matkalla?

25.1.2025 14.00

Matkaturvallisuussarjassa Laura Benyik kertoo, miten ulkomailla asuva tai ulkomailla matkaileva voi varautua katastrofeihin ja muihin tilanteisiin, joissa paikalliset sosiaaliset rakenteet murenevat ja normaali elämä on mahdotonta.

Mellakat ja väkivaltaisuudet voivat tilanteesta riippuen aiheuttaa valtion sosiaalisen rakenteen katoamisen, kuten kävi Lähi-Idässä. Myös luonnonkatastrofit ovat aiheuttaneet infrastruktuurin häviämisen pahimmin tuhoutuneilla alueilla. Hurrikaanit tekevät usein tuhojaan esimerkiksi Yhdysvalloissa vuonna. Tällaiset tragediat ja tapahtumat saattavat aiheuttaa suuren riskin niille, jotka ovat selvinneet hengissä.

Se, mihin suuntaan sosiaalinen ja yhteiskunnallinen järjestys menee, riippuu yhteiskunnasta, jossa se tapahtuu. Esimerkiksi hirmumyrsky Katrinan tuhoamassa New Orleansissa ja Haitissa maanjäristyksen jälkeen väkivaltaisuudet, varkaudet, ryöstöt ja raiskaukset lisääntyivät räjähdysmäisesti. Epäjärjestyksestä haluttiin hyötyä laittomin keinoin. Japanissa nähdään rauhallisia jonoja ruokakauppoihin ja bensa-asemille sekä evakuointikeskuksia.

Sosiaalisten ja yhteiskunnallisten rakenteiden murtuessa avun saaminen hätää kärsiville alueille voi olla erittäin haasteellista. Tällöin oman valmistautumisen merkitys kasvaa. On hyvä tietää, miten voi varautua ja miten toimia kun katastrofi iskee.

Pysy rauhallisena

Kun kaaos ottaa valtaansa yhteiskunnan tai sen osan, paniikkiin joutuminen lisää riskiä joutua vaaratilanteeseen ja heikentää mahdollisuuksia selvitä. Ympärilläsi on panikoivia ja hätääntyneitä ihmisiä. Rauhallisuus auttaa tekemään järkeviä päätöksiä ja tukemaan perheenjäseniä.

Varmista, että kyse on yhteiskunnan murrostilasta, eikä vain yksittäisestä mellakasta, mielenosoituksesta tai lakosta. Seuraa paikallisia uutisia ja kuuntele radion hätätilaviestejä. Sosiaalinen kaaos ei synny pelkästään tietystä katastrofista, vaan ihmisten käyttäytymisen seurauksena.

Arvioi ympäristösi

Tee lista tärkeistä asioista sekä siitä, mitä tulet tarvitsemaan. Kysy itseltäsi seuraavia kysymyksiä: Mitä tarvitsen ja mitä en tarvitse? Minkälaisiin resursseihin pääsen käsiksi? Minne minun pitää mennä, että saan tarvitsemani? Kirjoita vastauksista selkeä lista, joka on tärkeässä osassa selviytymisessäsi.

Elintarpeet

Kerää ruokavarasto, joka riittää kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Varaa vettä noin kolme litraa per henkilö per päivä. Neljän hengen perhe tarvitsee noin 400 litraa vettä selvitäkseen 30 päivää. Säilö vesi riittävän pienissä astioissa, jotta niitä on helppo siirtää. 50 litran saavia on vaikea liikuttaa, jos joutuu siirtymään muualle.

Ihminen voi selvitä ainakin noin viikon ilman ruokaa, mutta vain alle kolme päivää ilman vettä. Älä kerro ruokavarastostasi muille. Hädän tullen sinun kotisi on ensimmäinen paikka, jonne he suuntaavat apajille. Varmista että tarvittaessa on käytettävissä lämpimiä vaatteita, vilttejä tai makuupusseja.

Hygienia

Pidä mahdollisimman hyvää huolta hygieniasta. Käytä hieman juomavettä käsien pesuun ja esimerkiksi tiskivettä vessan huuhteluun. Jos viemäristö on täysin poissa käytöstä, ota käyttöön esimerkiksi kannellinen astia WC-tarpeisiin ja pidä sitä kaukana makuu- ja ruokailutiloista. Sairaudet ja loukkaantumiset ovat erityisen vaarallisia anarkian aikana, sillä lääketarpeista ja ensiavusta on yleensä puute.

Puolustautuminen

Yhteiskunnan ollessa kaoottisessa tilassa väkivaltaisuudet lisääntyvät. On hyvä miettiä omaa puolustautumisstrategiaa ja mahdollisesti hankkia ase. Hanki ase laillisesti ja luvallisesti ja harjoittele sen käyttöä etukäteen. Jos et hanki asetta, hanki muita puolustautumiseen sopivia välineitä.

Muodosta verkostoja

Muista ystäväsi, perheenjäsenesi ja hyvät tuttavat. Kukaan ei ole yksin, joten muodosta luotettavien henkilöiden kanssa verkosto, jossa jokainen tukee toistaan. Näin varmistat myös, että sinulle rakkaat henkilöt ovat turvassa lähettyvilläsi.

Kaaos voi olla henkisesti hyvin koettelevaa aikuisille, mutta myös lapsille.

Heidän elinympäristönsä voi muuttua dramaattisesti, koulu jäädä kesken juuri ennen päättäjäisiä tai kaverit kadota, eikä heillä ole mahdollisuutta kokea nuoren elämän tärkeitä hetkiä ja askeleita.

Stressi voi aiheuttaa käyttäytymisongelmia ja negatiivisia tunteita. Lapset ja nuoret tarvitsevat erityistä huomiota ja rakkautta sekä uskoa siihen, että tilanne tulee menemään ohi ja he pääsevät takaisin normaaliin elämään kiinni.

Laadi evakuointisuunnitelma eli miten ja mitä reittiä poistutte maasta ja minne menette. Jos olet työtehtävissä maassa, kysy miten työnantajasi on järjestänyt poikkeustilassa evakuoinnin. Jos joudutte lähtemään maasta kiireellä, kannattaa muistaa, että se voi aiheuttaa keskeneräisyyden tunteen. Ei ole ollut mahdollista sanoa hyvästejä, totutella ajatukseen lähdöstä. Tämä voi tuoda myös esille negatiivisia tunteita ja käyttäytymistä lapsissa ja nuorissa. Turvallisen ja rauhallisen aikuisen läsnäolo on erittäin tärkeää.

Elinympäristö

Pyri pysyttelemään mahdollisimman pienellä alueella etsiessäsi elintarpeita. Lähtemällä liian kauas riskeeraat mahdollisuutesi päästä takaisin. Lisäksi saatat kohdata väkivaltaisia henkilöitä.

Turvallisuuskonsultti Laura Benyek.

Jos joku haluaa tapella kanssasi jostain, anna periksi ja siirry muualle. On parempi sopeutua kuin loukkaantua. Anna jokaiselle ryhmässäsi olevalle jotain hyödyllistä tekemistä. Näin jokaisella on tarkoitus ja muuta ajateltavaa kuin märehtiä epätoivossa. Jos ryhmässä syntyy riita, pyri neuvottelemaan, älä toimi diktaattorina.

Erityisesti kannattaa ottaa huomioon katastrofin psykologiset vaikutukset. Jokainen meistä reagoi eri tavalla. Jos olet ryhmän johtaja, tulee tämä ottaa huomioon. Kun sinulla on hyvä tukiverkosto, olet varautunut ja on olemassa suunnitelma miten selviytyä, voit keskittyä tärkeimpään eli jokapäiväiseen selviytymiseen.

Älä unohda huumoria. Vaikka tilanne on vakava, mikään ei nosta mielialaa yhtä hyvin kuin jaettu ilo ja nauru sekä yhdessä rentoutuminen esimerkiksi kortti- tai lautapelejä pelaten.